

از ارزش‌گذاری تا روش‌های انتخاب الگوی مناسب

چکیده:

در این مقاله چهار الگوی^۱ Value – Driver، مدل جریان‌های نقدی آزاد، ارزش افزوده اقتصادی و ارزش افزوده بازار برای ارزش‌گذاری شرکت‌ها رایه می‌شود. در هر یک از چهار روش فوق ارزش بازار کل بدھی‌ها، و است با مجموع ارزش بازار کل بدھی‌ها، و ارزش بازار حقوق صاحبان سهام.^۲

$$E + D = V$$

در ادامه مقاله عوامل موثر بر انتخاب یک الگوی مناسب برای ارزش‌گذاری شرکت‌ها تشریح می‌شود و در پایان نیز خطاهای رایج در ارزش‌گذاری شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد.

واژگان کلیدی: الگوی value-driver، صرفه جویی مالیاتی، جریان‌های نقدی آزاد، ارزش افزوده اقتصادی، ارزش افزوده بازار.

در واقع ارزش شرکت‌ها تابع شش عامل مهم است. چهار عامل، مربوط به خط مشی و عملکرد مدیریت است. اما دو عامل دیگر از طریق بازار تعیین می‌شود. مجموعه این عوامل، توصیف کننده حجم، ریسک، رشد، کیفیت، تداوم و تأمین مالی جریان‌های نقدی آزاد آتی یک واحد تجاری است.

این عوامل نشان می‌دهند که چه مقدار از کل ارزش یک واحد تجاری ناشی از عملیات جاری، صرفه جویی‌های مالیاتی متوجه تأمین مالی از طریق وام و ارزش طرح‌های آتی آن است. الگوی Value – Driver بیشتر در بیان اساسی ارزیابی برای مدیران ارشد و افراد عملیاتی کلیدی مفید است، و کمتر به عنوان یک روش عملی برای ارزیابی به کار می‌رود.

$$V = D + E = \frac{NOPAT}{C} + D + \frac{I(r - c)^T}{C^*(i + c)}$$

مقدمه:

ارزش طرح‌های آتی صرفه جویی ارزش عملیات جاری

مالیاتی ناشی از بدھی

۱-۱) ارزش عملیات جاری

در ارتباط با اجزاء الگوی Value – Driver، ابتدا به توصیف ارزش ذاتی عملیات جاری یک واحد تجاری که محدود به دارایی‌های موجود آن است، می‌پردازم:

برای اندازه‌گیری ارزش فعالیت‌های جاری، فرض می‌کنیم که سرمایه‌گذاری جدید محدود به مبالغی است که صرف جایگزینی

۱- الگوی Value – Driver

۱- محرك ارزش گذاري

بدهی به پنج دلیل، عملکرد یک شرکت را می‌تواند از طریق تنزیل سود عملیاتی خالص پس از کسر مالیات (NOPAT) با نرخ تنزیل (C) که جبران کننده ریسک تجاری است به می‌دهد. مهم‌ترین دلیل، صرفه جویی مالیاتی ناشی از پرداخت بهره است. برای توجیه این روش ارزیابی، مشابه ارزیابی اوراق قرضه بدون سرسید است. اوراق قرضه مذکور برای اوئین بار در سال ۱۸۱۴ توسط حکومت انگلستان به منظور ایجاد پشتوانه برای بدھی هایی که در جنگ های ناپلئون واقع شد، منتشر شد. ویژگی اوراق قرضه بدون سرسید این است که اصل آن هرگز پرداخت نمی‌شود، اما صادر کننده متعهد است که بهره را برای کنیم، هزینه بهره مربوط به بدھی که کاهنده مالیات است جایگزین یک هزینه نامحسوس مربوط به حقوق صاحبان سهام خواهد شد. ارزش فعلی این صرفه جویی مالیاتی، ارزش شرکت را افزایش می‌دهد.

دارایی های مستھلک شده می‌شود. ارزش های ناشی از سرمایه گذاری های افزون بردارایی های مستھلک شده (رشد) در جزء سوم یعنی در ارزش طرح های آتی، ظاهر می‌شود از این رو:

اولاً: سود عملیاتی خالص پس از کسر مالیات، رشد نمی‌کند و بدون هرگونه سرمایه گذاری خالص جدید، در سطح جاری باقی می‌ماند.

ثانیاً: سود عملیاتی خالص جاری پس از کسر مالیات، همان جریان های نقدی آزاد قابل استفاده برای پرداخت بدھی واحد تجاری و توزیع سود بین سهامداران در هر یک از سال های آتی خواهد بود.

بنابراین، ارزش عملیات فعلی واحد تجاری

۲-۱) صرفه جویی های مالیاتی ناشی از تأمین مالی از طریق بدھی

ارزیابی از ضروریات برنامه‌ریزی است. ارزیابی نه تنها در انتخاب راهبرد و ساختار مالی مناسب به مدیریت کمک می‌کند، بلکه نشان می‌دهد که چگونه راهبردها و ساختار مالی بر ارزش بازار سهام اثر می‌گذارد.

۳-۱) ارزش طرح‌های آتی

سومین و آخرین عامل، ارزشی را که سرمایه‌گذاران مایلند برای مشارکت در طرح‌های آتی، امروز پردازند، محاسبه می‌کند. فرض کنید که مدیریت شرکت، می‌تواند ۱۰۰۰ ریال در یک پروژه جدید که نرخ بازده آن، ۲۵٪ است، سرمایه‌گذاری کند، در حالی که بازده سرمایه‌گذاری در یک پرتفوی مشابه، ۱۰٪ است (۰). در این صورت، سرمایه‌گذاری یکسان، ریسک یکسان، اما عملکرد متفاوت است.

۲. مدل جریان‌های نقدی آزاد

جریان‌های نقدی آزاد مقداری از جریان‌های نقدی است که اگر بین سهامداران تقسیم شود تأثیری در قدرت سوددهی شرکت نخواهد داشت. به عبارت دیگر جریان نقدی، سود خالص عملیاتی بعد از مالیات و پس از کسر سرمایه مورد نیاز برای رشد است. آن‌چه که از نظر یک واحد تجاری اهمیت دارد و جوهر نقدی است که در طی عمر آن به دست می‌آید. در این صورت با تنزیل جریان‌های نقدی مورد انتظار، ارزش واحد تجاری تعیین می‌شود:

ارزش فعلی جریان‌های نقدی آتی = ارزش شرکت

برای محاسبه جریان‌های نقدی آزاد به طریق ذیل عمل می‌شود:

(مخارج سرمایه‌ای ثابت + افزایش در سرمایه درگردش) - سود خالص عملیاتی پس از کسر مالیات = جریان‌های نقدی آزاد

به مجموع مخارج مربوط به سرمایه درگردش و دارایی‌های ثابت، اصطلاحاً سرمایه‌گذاری (۱) گفته می‌شود که می‌تواند از طریق تعیین تغییرات ایجاد شده در سرمایه مورد استفاده از

شاخص ثروت آینده

شرکت: ۱،۰۰۰ ریال با نرخ بازده ۲۵٪:

(سال اول): ۱،۲۵۰

(سال دوم): ۱۵۶۳

(سال سوم): ۱۹۰۳

بازار: ۱،۰۰۰ ریال با نرخ بازده ۱۰٪:

(سال اول): (۱،۱۰۰)

(سال دوم): (۱،۲۱۰)

(سال سوم): (۱،۳۳۱)

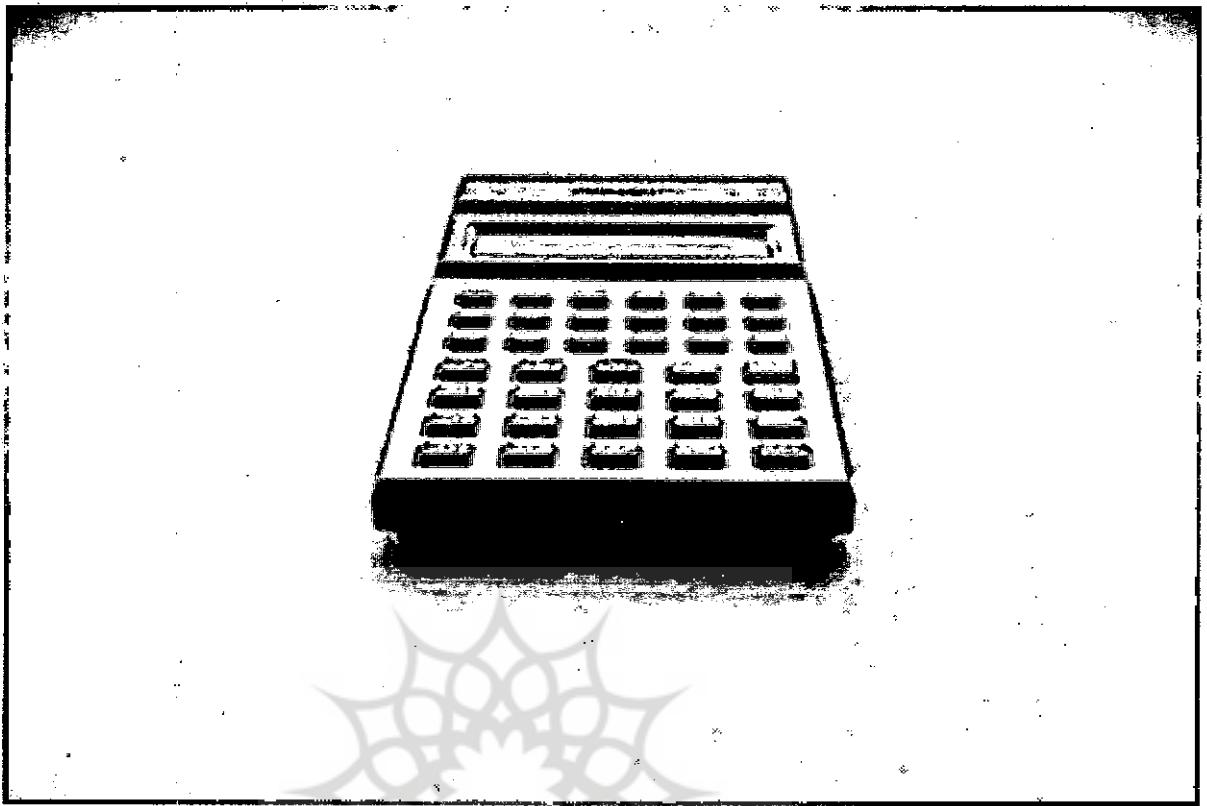
ارزش افزوده اقتصادی:

(سال اول): ۱۵۰

(سال دوم): ۳۵۳

(سال سوم): ۶۲۲

ویژگی اوراق قرضه بدون سرسید این است که اصل آن هرگز پرداخت نمی‌شود، اما صادر کننده متعهد است که بهره را برای همیشه پردازد.

یک دوره به دوره بعد به دست آید.

با این تفاوت که روشن می کند کیفیت FCF
دارای اهمیت است و نه سطح جاری آن.
تأمین مالی شود.

EVA میزان ارزش افزوده شده به سرمایه به
کار گرفته شده در هر سال مورد پیش بینی را
نماید. این «شیوه» تنها روشی است که
نماید. این ارزش افزوده اقتصادی است که
استفاده از ارزش افزوده اقتصادی است. سومین روش ارزش گذاری یک شرکت،
می تواند بودجه سرمایه ای آتی، و تصمیمات
استراتژیک سرمایه گذاری را به طرقی که به
تیغ آن عملکرد واقعی عملیات ارزیابی شود
مرتبط سازد به عبارت دیگر:

۳. مدل ارزش افزوده اقتصادی

$$FCF = NOPAT - I$$

در عمل NOPAT، ا، پس از کسر استهلاک در نظر گرفته می شود. در نتیجه ۱ برابر با سرمایه گذاری خالص است. اگر یک واحد تجاری کمتر از آنچه که به دست می آورد، سرمایه گذاری کند، FCF مثبت خواهد داشت. این FCF، می تواند برای پرداخت بهره (پس از مالیات)، بازپرداخت بدھی، پرداخت سود سهام، بازخرید سهام، و یا خرید پرتفویی از اوراق بهادر کوتاه مدت، مورد استفاده قرار گیرد. در صورتی که یک واحد تجاری، بیش از عایداتش سرمایه گذاری کند، FCF منفی به دست خواهد آورد. FCF منفی باید از طریق فروش اوراق بهادر کوتاه مدت، افزایش بدھی ها و سرمایه سهامداران به مبالغی بیش

$$\sum_{t=1}^{\infty} \frac{EVAt}{(i + c)^t} + سرمایه به کار گرفته شده =$$

در این فرمول:

(هزینه سرمایه شرکت - نرخ بازده شرکت)

سرمایه به کار گرفته شده در شرکت EVA =

یکی از مزایای اصلی ارزش افزوده اقتصادی،

ارایه زیان واحدی در کل سازمان است. زمانی

که ارزش افزوده اقتصادی کانون توجه فرآیند،

کار گرفته شده = ارزش

ارزش FCF کاملاً معادل روش تنزیل است،

جریان‌های نقدی آزاد مقداری از جریان‌های نقدی است که اگر بین سهامداران تقسیم شود تأثیری در قدرت سوددهی شرکت نخواهد داشت. به عبارت دیگر جریان نقدی، سود خالص عملیاتی بعد از مالیات و پس از کسر سرمایه مورد نیاز برای رشد است.

MVA برخلاف نرخ بازده که نشان دهنده سود یک دوره است، حاصل ارزش فعلی خالص طرح‌های گذشته و فرصت‌های سودآور آتی است. MVA نشان دهنده این موضوع است که تنها معیاری باشد که موفقیت در آن خلاصه می‌شود.

مجله فورچون (Fortune) در اکتبر ۱۹۹۶ ارزش افزوده اقتصادی را به عنوان جذاب‌ترین ایده مالی معرفی کرد و اشاره کرد که یک مؤسسه آمریکایی پیش‌بینی کرده ارزش افزوده اقتصادی جایگزین سود هر سهم خواهد شد. از جمله شرکت کوکاکولا با به کارگیری

این معیار توانست بازده سرمایه‌اش را حدود ۲۰۰ درصد در طی سال‌های ۱۹۹۳ – ۱۹۹۷ افزایش دهد. مدیریت شرکت کوکاکولا معتقد است ارزش افزوده اقتصادی او را قادر به

پیدا کردن راه‌های زیرکانه برای ادامه فعالیت با سرمایه کم‌تر می‌کند. به عبارت دیگر انگیزه یافتن راه‌های افزایش کارایی سرمایه را ایجاد می‌کند و در نهایت موجب می‌شود که شرکت عملکردی برتر داشته باشد. استوارت توصیه می‌کند که از ارزش افزوده اقتصادی به عنوان مبنای برای تخصیص سرمایه، ارزیابی عملکرد، تعیین پاداش و ایجاد ارتباط با خبرگان در بازار سرمایه استفاده شود.

به این ترتیب تصمیم‌گیری‌ها مؤثرتر می‌شوند ارتباطات افزایش می‌یابد و میزان پاداش‌ها با افزایش در ارزش افزوده اقتصادی بالاتر می‌رود.

۴- ارزش افزوده بازار

ارزش افزوده بازار (MVA)، نفاوت بین ارزش بازار و سرمایه به کار گرفته شده در شرکت است.

MVA یک شرکت به طور موفقیت‌آمیزی سرمایه‌اش را به کار گرفته و فرصت‌های سود آور آینده را پیش‌بینی و برنامه‌ریزی کرده است. ارزش افزوده بازار به شرح زیر محاسبه می‌شود:

سرمایه به کار گرفته شده در شرکت - ارزش بازار = MVA

ارزش فعلی همه EVA های آتی = MVA

هدف اولیه و اساسی هر واحد انتفاعی باید حداکثر کردن MVA باشد. EVA ایجاد کننده MVA است. زیرا ارزش فعلی EVA های آتی است که مبنای ارزیابی و ارزش‌گذاری شرکت در بازار است.

بنابراین اگر چه EVA یک معیار داخلی برای اندازه‌گیری عملکرد است ولی همین معیار داخلی منجر به ایجاد یک معیار خارجی می‌شود که ارزش شرکت را در بازار تعیین می‌کند. اگر EVA های آتی مثبت باشد سهام شرکت در بازار به صرف فروخته خواهد شد. ولی اگر EVA های آتی منفی باشد خلاف حالت قبل سهام شرکت در بازار به کمتر از ارزش دفتری (به کسر) فروخته خواهد شد. چنین شرکت‌هایی در بازار سهام از اقبال چندانی برخوردار نخواهند بود.

MVA نشان دهنده ارزیابی جامعه سرمایه گذار از فعالیت شرکت است و متأثر از عملکرد

یک سال شرکت نیست بلکه متأثر از عملکرد توانایی تولید جریان نقدی داشت باشند. برای تولید جریان نقدی و منحصر به فرد بودن آن ارزش نمایی این کاری میتوان اینکه جریان های نقدی از افاده استفاده نمود و باسته است.

۱-۲-۱) دارایی هایی که در حال حاضر جریان نقدی داشته اند، هم امید داریم تحت استفاده از مدل جریان های نقدی آزاد برای شرایط خاص در آینده از جریان نقدی شرکت هایی که دارایی های قابل تفکیک و مناسبی برخوردار باشند. برای ارزش گذاری این دارایی ها از مدل جریان های نقدی آزاد قابل فروش در بازار دارند، مناسب است. (۱-۲-۲) توانایی تولید جریان نقدی منظور از قابل تفکیک این است که مثل نام تجاری جزو لاینک نباشد)

۱-۲-۳) دارایی هایی که انتظار تولید جریان نقدی از آنها نمی توان داشت. از آنجا که انتظار تولید جریان نقدی از این نوع دارایی به هر نحوی وجود ندارد، لذا مدل های ارزش افزوده اقتصادی و ارزش افزوده بازار

یک سال شرکت نیست بلکه متأثر از عملکرد MVA و معیارهای داخلی و خارجی اندازه گیری عملکرد و تعیین ارزش شرکت است.

۱-۲-۴) موثر بر انتخاب یک مدل مناسب ارزش گذاری شرکت ها

مشکل اصلی در ارزش گذاری، نبودن مدل نیست بلکه انتخاب بهترین مدل است. به همین علت باید عواملی را که منجر به انتخاب مدل مناسب ارزش گذاری می شود، مشخص کنیم. از جمله عواملی که روی انتخاب مدل مناسب اثرگذار هستند می توان موارد زیر را بر شمرد:

۱. ویژگی دارایی ها یا نوع کسب و کار رویکردنی که برای ارزش گذاری انتخاب

مدیریت شرکت کوکاکولا معتقد است ارزش افزوده اقتصادی او را وادار به پیدا کردن راههای زیر کانه برای ادامه فعالیت با سرمایه کمتر می‌کند. به عبارت دیگر انگیزه یافتن راههای افزایش کارایی سرمایه را ایجاد می‌کند و در نهایت موجب می‌شود که شرکت عملکردی برترا داشته باشد.

برای ارزش‌گذاری این نوع دارایی استفاده می‌شود.

۲. طرز تلقی نادرست از ریسک کشور

عدم توجه به ریسک کشوری که جزوی از ریسک سیستماتیک است معمولاً متجر به رسیدن نتایج اشتباہی در تعیین ارزش بنگاه خواهد شد. طرز تلقی نادرست از ریسک کشور خود را در شکل‌های مختلف نشان می‌دهد. از جمله این موارد می‌توان به عدم

توجه به این ریسک اشاره کرد. غالباً به دلیل پیچیدگی محاسبه ریسک کشوری در محاسبه ریسک سیستماتیک این عامل نادیده گرفته می‌شود. اشتباہ دیگری که غالباً در این مورد انجام می‌گیرد، قراردادن بنای محاسبه شده توسط اطلاعات تاریخی به جای ریسک کشور است.

۳. محاسبه نادرست جریان نقدی

جریان نقدی به عنوان ورودی اصلی در محاسبه ارزش بنگاه در رویکرد تنزیل جریان نقدی آزاد آتی از اهمیت فوق العاده‌ای برخوردار است. چنان‌چه در محاسبه این عامل دقت کافی صورت نپذیرد، محاسبه ارزش بنگاه با اشتباها زیادی همراه خواهد شد. از جمله اشتباها در محاسبه جریان نقد می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱-۳) بهبود یافتن موقعیت نقدی سرمایه‌گذاری مالی را به عنوان جریان نقد حقوق صاحبان سهام تلقی کردن.

۲-۳) جریان نقدی مورد انتظار حقوق صاحبان سهام را با سود نقدی و دیگر پرداختی به سهامداران برابر دانستن.

۳-۳) عدم استفاده از حساب‌های موجود

۳-۱) منحصر به فرد بودن دارایی در صورتی که دارایی منحصر به فرد بوده و نتوان دارایی مشابهی را در بازار برای آن پیدا کرد باید از روش‌های تنزیل جریانات نقدی آزاد استفاده کرد.

۴- افق زمانی

وقتی از روش نقدینگی دارایی‌ها استفاده می‌کنیم، به دنبال به دست آوردن ارزش دارایی‌ها در حال حاضر هستیم (افق زمانی بسیار کوتاه‌مدت) اما استفاده از روش تنزیل جریان نقدی آزاد به معنای داشتن دیدی بلندمدت است.

خطاهای رایج در ارزش‌گذاری شرکت‌ها تحلیل‌گران مالی، شرکت‌های تامین سرمایه و مشاوران مالی در محاسبه ارزش شرکت‌ها معمولاً خطاهایی را مرتكب می‌شوند. برخی از این خطاهای عبارتند از:

۱. محاسبه اشتباہ میانگین موزون هزینه سرمایه (WACC)

برای محاسبه میانگین موزون هزینه سرمایه باید روند پیشرفت و تکامل ارزش حقوق صاحبان سهام و ارزش بدھی‌ها مورد توجه قرار گیرد. استفاده از نرخ رسمی مالیات به جای نرخ مالیات مؤثر در شرکت‌های اهرمنی و هم‌چنین استفاده از ارزش دفتری بدھی و حقوق صاحبان سهام در محاسبه میانگین موزون هزینه سرمایه نیز از دیگر اشتباها در محاسبه است.

در ترازنامه که روی جریان نقدی اثرگذار هستند

۴-۳) اغراق و خوشبینی در پیش‌بینی جریان

نقدی آتی واحد تجاری

۴-۵) عدم توجه به جریان نقدی که به واسطه سرمایه‌گذاری در آینده ایجاد می‌شود.

۴. خطأ در ارزش‌گذاری شرکت‌های قصلي

شرکت‌ها در فصول مختلف سال با توجه به نوع فعالیتشان دارای متوسط بدھی و متوسط سرمایه در گردش متفاوتی هستند که باید در محاسبه ارزش شرکت این مطلب مورد توجه قرار گیرد.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

در ارزیابی یک واحد تجاری به سود هر سهم، جریان‌های نقدی هر سهم، یا سایر عایدات هر سهم توجه نمی‌شود، بلکه به سود خالص عملیاتی شرکت توجه می‌شود. به عبارت دیگر سوال اصلی این نیست که چگونه سهام عادی ارزیابی می‌شود، بلکه سوال این است که چگونه واحد تجاری ارزیابی می‌شود. روش‌های مختلفی در مورد ارزش‌گذاری شرکت‌ها مورد بررسی قرار گرفت که به بسیاری از پرسش‌های مدیریت و تصمیم‌گیری شرکت پاسخ می‌دهد. نمونه ای از این گونه پرسش‌ها به شرح زیر است، آیا تحصیل واحد جدید با ارزش متعارف انجام پذیرفته است؟ آیا واحدهای تابعه شرکت ایجاد ارزش می‌کنند؟ کدام واحد باید فروخته شود، یا مورد تجدید ساختار قرار گیرد؟ در بین روش‌های مختلف ارایه شده، انتخاب بهترین الگو بستگی به نوع صنعتی که شرکت در آن فعالیت می‌کند و ترکیب دارایی‌های آن دارد.

- مالی، شماره ۵۰۶، زمستان ۷۳ و بهار ۷۴
۳. صدیقی روح‌الله، «آشنایی با برخی از مفاهیم اساسی حسابداری مدیریت»، مجله حسابرس، شماره ۱۷
۴. عظیمی مصطفی، «مقدمه‌ای بر ارزش‌گذاری شرکت‌های بولتن الکترونیکی متا منبع انگلیسی:

reza rahgozar, "Valuation Models and Their Efficacy Predicting Stock Prices", iranian Accounting & Auditing Review Autumn ۲۴-۸ PP. ۴۵ No: ۲۰۰۵

منابع و مأخذ منابع فارسی:

۱. جهانخانی علی و مجتبه‌زاده ویدا، «ارزش‌گذاری شرکت‌ها»، فصل‌نامه علمی پژوهشی تحقیقات مالی، شماره‌های ۹ و ۱۰، زمستان ۷۴ و بهار ۷۵
۲. جهانخانی علی و سجادی اصغر، «کاربرد مفهوم ارزش افزوده اقتصادی در تصمیمات مالی»، فصل‌نامه علمی پژوهشی تحقیقات